

Ի. ՄՏԱԼԻՆ

ՏՆՏԵՍԱՎԱՐՆԵՐԻ
ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Գ Ե Տ Ն Բ Ա Ց
ՅԵՐԵՎԱՆ 1932

ԱԳԶ
3069

Ի. ՍՏԱԼԻՆ

ՏՆՏԵՍԱՎԱՐՆԵՐԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻ ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԱՌԱՋԻՆ
ԿՈՆՖԵՐԵՆՑԻԱՅՈՒՄ ԱՐՏԱՍԱՆԱԾ ՀԱՌԸ

ՅԵՐԿՐԱՐԳ ԻՐԱՏԱՐԱԿՈՒՅՈՒՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ—1932

Պետերատի ապոքրաֆ
Դավիթ 71.1.1 (բ)
Հրատար. № 2064
Պատվեր № 458
Տիրաժ 20.000

3069-49-2

— Ընկերներ, ձեր կոնֆերենցիայի աշխատանքները
զերջանալու վրա յեն: Հիմա դուք բանաձևվեր եք ընդունե-
լու: Ձեռն կապակածում, վոր կնդուեն միաձայն: Այդ բա-
նաձևերում—յես մի քիչ ծանոթ եմ դրանց—դուք հավանու-
թյուն եք տալիս արդյունաբերության 1931 թվականի կոնտ-
րոլ թվերին և պարտավորություն եք ստանձնում կատարել
վերջիններս:

Բայլչեիկի խոսքը լուրջ խոսք ե: Բայլչեիկները սովոր են
կատարել իրենց տված խոստումները: Սակայն ի՞նչ ե նշա-
նակում պարտավորվել կատարելու 1931 թվականի կոնտ-
րոլ թվերը: Այդ նշանակում ե ապահովել արդյունաբերու-
թյան արտադրանքի ընդհանուր աճը 45 տոկոսով: Իսկ դա
չատ մեծ խնդիր ե: Դեռ ավելին: Այդպիսի պարտավորու-
թյուն ստանձնելով, դուք վոչ միայն խոստում եք տալիս կա-
տարել մեր 5-ամյակը 4 տարում, —այդ արդեն վճռված գործ
ե, և այստեղ վոչ մի բանաձև հարկավոր չե այլևս, — դա
նշանակում ե, վոր դուք խոստանում եք արդյունաբերության
հիմնական, վնասական ոյաղերում հնգամյակը կատարել 3
տարում:

Հավ ե, վոր կոնֆերենցիան խոստանում ե կատարել 1931
տարվա պլանը, կատարել հնգամյակը յերեք տարում: Սա-
կայն մենք «դառն փորձով» սովորել ենք: Մենք դիտենք,
վոր խոստումները վոչ միշտ են կատարվում: 1930 թվի բոկո-
քին նույնպես այդպիսի խոստում եր տրվել՝ կատարել տա-
րեկան պլանը: Այդ ժամանակ հարկավոր եր ավելացնել մեր
արդյունաբերության արտադրանքը 31-32 տոկոսով: Սակայն
խոստումը լրիվ չկատարվեց: 30 թվականին արդյունաբե-
րության արտադրանքն իրականում ավելացավ 25 տոկոսով:
Մենք պետք ե հարց տանք, թե նույնը չի՞ կրկնվի արդյոք
նաև այս տարի: Մեր արդյունաբերության ղեկավարներ,

աշխատողներն այժմ խոստանում են 1931 թվականին արդյունաբերությունն արտադրանքն ավելացնել 45 տոկոսով ։ Սակայն ի՞նչ յերաշխիք, վոր խոստումը կկատարվի ։

Ի՞նչ է պետք ստուգել թվերը կատարելու, արտադրանքը 45 տոկոսով ավելացնելու, հնգամյակը վոչ թե 4 տարում, այլ հիմնական և վճռական ճյուղերում 3 տարում կատարելու համար ։

Դրա համար անհրաժեշտ է 2 հիմնական պայման ։

Նախ պետք է վոր դոյություն ունենան ունալ, կամ ինչպես ասում են մեղանում՝ «ոբյեկտիվ» հնարավորություններ դրա համար ։

Յերկրորդ՝ անհրաժեշտ է, վոր ցանկություն և հմտություն լինի կառավարելու մեր ձեռնարկություններն այնպես, վոր այդ հնարավորություններն իրականության դառնան ։

Անցյալ տարի մենք «ոբյեկտիվ» հնարավորություններ ունեյի՞նք պլանը լրիվ կատարելու համար ։ Այո՛, կային ։ Անվիճելի փաստերը այդ մասին են վկայում ։ Այդ փաստերն են հետևյալները . անցյալ տարվա մարտին է ապրիլին արդյունաբերության արտադրանքը՝ նախորդ տարվա հետ համեմատած, ավելացավ 31 տոկոսով ։ Հարց է ծագում, ինչո՞ւ չկատարեցինք մեր ամբողջ տարվա պլանը ։ Ի՞նչն էր պակասում ։ Պակասում էր գոյություն ունեցող հնարավորությունները ռգտագործելու հմտություն ։ Պակասում էր գործարանները, ֆաբրիկաներն ու հանքերը հիշտ ղեկավարելու հմտությունը ։

Մենք ունեյինք առաջին պայմանը՝ «ոբյեկտիվ» հնարավորություններ պլանը կատարելու համար ։ Սակայն մենք չունեյինք անհրաժեշտ չափով յերկրորդ պայմանը՝ արտադրությունը ղեկավարելու հմտություն ։ Հենց այն պատճառով, վոր պակասում էր ձեռնարկությունները ղեկավարելու հմտություն, — հենց այդ պատճառով պլանը թերակատար մնաց ։ 31-32 տոկոսի աճի փոխարեն մենք ավինք միայն 25 տոկոս ։

Իհարկե, 25 տոկոսի աճը մեծ դործ է ։ Կապիտալիստական և վոչ մի յերկիր 1930 թվականին չի ունեցել և հիմա էլ չունի արտադրանքի ան ։ Կապիտալիստական բոլոր յերկրներում, առանց բացառության, տեղի ունի արտադրության խիստ անկում ։ Այդպիսի պայմաններում 25 տոկոսի անը մեծ առաջ քայլ է ։ Սակայն մենք կարող էյինք ավելին տալ ։ Մենք ունեյինք դրա համար անհրաժեշտ բոլոր «ոբյեկտիվ» պայմանները ։

Ուրեմն, ինչպիսի յերաշխիք, վոր այս տարի չի կրկնվի անցյալ տարվա դեպքը, վոր պլանը լրիվ կկատարվի, վոր դոյություն ունեցող հնարավորությունները մեր կողմից կօգտագործվեն այնպես, ինչպես հարկավոր է օգտագործել նրանց, վոր ձեր խոստումը վորոչ չափով թղթի վրա չմնա ։

Պետությունների պատմության մեջ, յերկրների պատմության մեջ, բանակների պատմության մեջ, դեպքեր են յեղել, յերբ դոյություն են ունեցել հաջողություն, հաղթելու բոլոր հնարավորությունները, սակայն դրանք, այդ հնարավորությունները ապարդյուն են մնացել, վորովհետև ղեկավարները չեն նկատել այդ հնարավորությունները, չեն կաշողացել ոգտվել նրանից, և բանակները պարտություն են կրել ։

1931 թվականի ստուգելի թվերը կատարելու բոլոր հնարավորություններն ունե՞նք արդյոք մենք ։

Այո՛, այդպիսի հնարավորություններ ունենք ։

Վորո՞նք են այդ հնարավորությունները, ի՞նչ է պաճանջվում այդ հնարավորություններն իրականություն դարձնելու համար ։

Նախ և առաջ անհրաժեշտ են բավարար չափով բնական ֆարստություններ յերկրում՝ յերկաթահանք, ածուխ, նավթ, հաց ։ Կա՞ն արդյոք նրանք մեղանում ։ Կա՞ն ։ Ավելի կան, քան վորևէ այլ յերկրում ։ Վերցնենք թեկուզ Ուրալը, վոր ներկայացնում է հարստությունների այնպիսի կոմբինացիա, վորպիսին չի կարելի գտնել վոչ մի յերկրում ։ Հանք, ա-

ծաւին, նաւթ, հաց, — ի՞նչ տեսն չկա Ուրալում: Մեղանում
ամեն ինչ կա յերկրում, բացի միայն կաուչուկից: Սակայն
մի-յերկու տարուց մենք կաուչուկ ևս կունենանք մեր տրա-
մադրութեան տակ: Այդ կողմից, բնական հարստութիւն-
ներէ կողմից, մենք լիովին ապահովված ենք: Նրանք մեզա-
նում նույնիսկ ավելի յեն, քան անհրաժեշտ ե:

Եւ ի՞նչ ե պահանջվում:

Պահանջվում ե, վոր լինի այնպիսի իշխանութիւն, վորը
ցանկութիւն և կարողութիւն ունենա ոգտագործել բնա-
կան այդ հսկայական հարստութիւնները ժողովրդի ոգտին:
Կա՞ արդոյք մեղանում այդպիսի իշխանութիւն: Կա՛: Ծիշտ
ե, բնական հարստութիւնների ոգտագործման առաջնորդում
մեր աշխատանքը վոչ միշտ տեղի յե ունենում առանց բաղ-
խումներէ՝ մեր իսկ աշխատողների միջեւ: Որինակ՝ անցյալ
տարի խորհրդային իշխանութիւնը հարկադրված եր վորոչ
պայքար մղել ամխա-մետաղածուլական յերկրորդ բազու
ստեղծելու հարցի վերաբերյալ, մի բաղա, առանց վորի մենք
չենք կարող այլևս դարգանալ: Սակայն մենք հաղթահարել
ենք արդեն այդ արդելքները: Յեւ մեղանում չուտով կլինի
այդ բազան:

Եւ ի՞նչ ե պահանջվում:

Պահանջվում ե նաև, վոր այդ իշխանութիւնը վայելի
միլիոնավոր բանվորների և դուղագիւնների ռժանդակու-
թիւնը: Մեր իշխանութիւնը վայելում ե արդոյք այդպիսի
ոժանդակութիւնը: Այո՛, վայելում ե: Դուք ամբողջ աշխար-
հում չեք գտնի մի այլ այդպիսի իշխանութիւն, վորը վա-
յելեր բանվորների և դուղագիւնների այդպիսի ոժանդակու-
թիւնը, վոր վայելում ե խորհրդային իշխանութիւնը:
Յեա չեմ հենվի սոցիալիստական մրցութեան աճման փաս-
տերի վրա, հարվածայնութեան աճման փաստերի վրա, հան-
դիսական արդֆինպլանի համար մղվող պայքարի կամպա-
նիայի վրա: Այդ բոլոր փաստերը, վորոնցից ակնբախ կեր-
պով յերևում ե միլիոնավոր մասսաների անվերապահ ո-

ժանդակութիւնը խորհրդային իշխանութեանը, հանրաժա-
նութ են:

Եւ ի՞նչ ե պետք 1931 թվականի ստուգիչ թվերը կատա-
րելու և գերադատարելու համար:

Անհրաժեշտ ե նաև այնպիսի իրավապարգի առկայու-
թիւն, վորն ազատ լիներ կապիտալիզմի անբուժելի հիվան-
դութիւններից և վորը լուրջ առավելութիւններ ունենա
կապիտալիզմի հանդեպ: Ծգնաժամեր, դործադրկութիւն
չուայութիւն և լայն մասսաների աղքատութիւն-
ահա կապիտալիզմի անբուժելի հիվանդութիւնները: Մեր
իրավապարգը չի տառապում այդ հիվանդութիւններով,
վորովհետև իշխանութիւնը մեր ձեռին ե, բանվոր դասա-
կարգի ձեռին, վորովհետև մենք վարում ենք պլանային
տնտեսութիւն, պլանաչափ կուտակում ենք ռեսուրսները և
նրանց պլանաչափ բաշխում ենք ըստ ժողովրդական տըն-
տեսութեան ճյուղերի: Մենք ազատ ենք կապիտալիզմի ան-
բուժելի հիվանդութիւններից: Դրանումն ե մեր տարբե-
րութիւնը, դրանումն ե մեր վճռական առավելութիւնը
կապիտալիզմի հանդեպ: Տեսեք, թե ինչպես են ուղում դուրս
գալ կապիտալիստները ճգնաժամից: Նրանք առավելագոյն
չափով իջեցնում են բանվորների աշխատավարձը: Նրանք
մեծ չափով իջեցնում են հումուլթի և պարենավորման
մթերքների գինը: Բայց նրանք չեն ուղում քիչ թե շատ
նկատելի չափով իջեցնել արդուներեական ապրանքների
գները: Այդ նշանակում ե, վոր նրանք ուղում են ճգնաժամից
դուրս գալ անդրանքների հիմնական սպառողների հաշվին,
բանվորների հաշվին, դուղագիւնների հաշվին, այն յերկրնե-
րի աշխատավորների հաշվին, վորոնք արտադրում են հու-
մուլթ և կենսամթերքներ: Կապիտալիստները կտրում են
այն ճյուղը, վորի վրա նստած են: Յեւ ճգնաժամից դուրս
գալու փոխարեն նա ավելի յե սաստկանում, կուտակվում
են դեպի նոր, ավելի դաժան ճգնաժամ տանող նոր նախա-
դրոյալներ: Մեր առավելութիւնն այն ե, վոր մենք չգիտենք
գերաբաղադրութեան ճգնաժամեր, մենք չունենք և չենք ու-

նենա միջինափոր գործադուրկներ, մենք անարխիա չունենք արտադրութեան մեջ, վորովհետեւ մենք վարում ենք պլանային տնտեսութիւն: Սակայն այդ դեռ բոլորը չեն: Մենք հանդիսանում ենք ամենից համակենտրոնացած արդյունաբերութիւն ունեցող յերկիրը: Այդ նշանակում է, վոր մենք կարող ենք մեր արդյունաբերութիւնը հիմնել ամենալավ տեխնիկայի վրա և դրա շնորհիվ ապահովել աշխատանքի չտեսնված արտադրողականութիւն, կուտակման չտեսնված տեմպ: Անցյալում մեր թուլութիւնն այն էր, վոր այդ արդյունաբերութիւնը հիմնված էր բաժան-բաժան, մանր-գլուղացիական տնտեսութիւնների վրա: Սակայն այդ անց էր: Այժմ արդեն չկա այդ: Վաղը, թերեւ մի տարուց, մենք կշառնանք աշխարհիս ամենախոշոր դյուղատնտեսական յերկիրը: Մեր խորհանտեսութիւններն ու կոլտնտեսութիւնները — իսկ դրանք խոշոր տնտեսութեան ձևերն են — արդեն այս տարի տվին մեր ամբողջ ապրանքային հացահատիկի կեսը: Իսկ այդ նշանակում է, վոր մեր հասարակարգը, խորհրդային հասարակարգը, արագորեն առաջ գնալու այնպիսի հնարավորութիւններ է տալիս մեզ, վորոնց մասին չի կարող յերազել բուրժուական և վոչ մի յերկիր: Եւ ի՞նչ է պահանջվում հսկայի քայլերով առաջ գնալու համար:

Պահանջվում է մի այնպիսի կուտակցութիւն, վորը բաշխականաչափ համախմբված և միասնական լինի, վորպեսզի բանվոր դասակարգի բոլոր լավագույն մարդկանց ջանքերը ուղղի մի կետի վրա և բաշխականաչափ վերծնված լինի, վորպեսզի չվհատի դժվարութիւնների առաջ և սխտեմատիկորեն իրագործի ճիշտ, հեղափոխական, բայց իրական քաղաքականութիւնը: Կա՞ արդյոք մեզանում այդպիսի կուտակցութիւն: Այո՛, կա: Ծի՞շտ է արդյոք նրա քաղաքականութիւնը: Այո՛, ճիշտ է, վորովհետեւ նա լուրջ հաջողութիւններ ունի: Այդ խոստովանում են այժմ վոչ միայն մեր բարեկամները, այլև բաւական դասակարգի թշնամիները: Տեսե՛ք, թե ինչպէս վաշտաբուն են բարձրացնում և կա-

տաղում մեր կուտակցութեան դեմ հանրաժանութ «հարգո՞ջնեմք ենք» ծիչը՝ Ամերիկայում, Չեքոսլովակիայում, Պոլսում, Եւրոպայում: Ինչո՞ւ չեն նրանք վայնասուն բարձրացնում և կատաղում: Վորովհետեւ մեր կուտակցութեան քաղաքականութիւնը ճիշտ է, վորովհետեւ նա նորահոր հաջողութիւններ է ունենում:

Ահա՛, ընկերներ, այն բոլոր հնարավորութիւնները, վորոնք հեշտացնում են 1931 թվի ստուգիչ թվերի իրագործումը, վորոնք հնարավորութիւն են տալիս հնգամյակը կատարել չորս, իսկ վճռական ճշուշեւրում — նույնիսկ 3 տարում:

Այսպիսով, պլանի կատարման համար առաջին պայմանը — «որյեկտիվ հնարավորութիւնները» — մենք ունենք:

Կա՞ արդյոք մեզանում յերկրորդ պայմանը — այդ հնարավորութիւններն ուղտագործելու հմտութիւնը:

Ուրիշ խոսքով, մեզ մոտ կա՞ գործարանների, ֆաբրիկաների, հանքերի ճիշտ ղեկավարութիւն: Արդյո՞ք ամեն ինչ բարեհաջող է այստեղ:

Դժբախտաբար, այստեղ վոչ ամեն ինչ բարեհաջող է: Յեւ մենք, վորպէս բայց իրական, ուղղակի և բացարձակ պետք է ասենք այդ:

Ի՞նչ է նշանակում ղեկավարել արտադրութիւնը: Մեզ մոտ վոչ միշտ բայց իրական են նայում ձեռնարկութիւնների ղեկավարութեան հարցի վրա: Մեզ մոտ յերբեմն կարծում են, վոր ղեկավարել նշանակում է թղթեր ստորագրել: Դա ցավալի չէ, բայց դա սխալ է:

Յերբեմն ահամա հիշում ես Շչեդրինի պոմպադուրներին: Հիշո՞ւմ եք, ինչպէս պոմպադուրուհին խրատում էր ջահել պոմպադուրին — գլուխը մի՛ ցավացնի գիտութեան վրա, մի թափանցի դործի խորքերը, թող ուրիշները դրադ վեն դրանով, դա քո դործը չէ, — քո դործն է ղեկավարել, թղթեր ստորագրել: Պետք է խոստովանել, ամոթ մեզ, վոր մեզ՝ բայց իրականում մեջ եւ լին չեն այնպիսիները, վոր

րոնք ղեկավարում են թղթեր ստորագրելու միջոցով: Իսկ գործի խորքը թափանցել, տիրապետել տեխնիկային, գործի տեր դառնալ,—այս կողմից չե—չե:

Ի՞նչպես կարող եր պատահել, վոր մենք, բայլչեիկներս, վոր կատարել ենք յերեք հեղափոխություն, հաղթանակով դուրս ենք յեկել քաղաքացիական դաժան պատերազմից, լուծել ենք արդյունաբերություն ստեղծելու խոշորագույն խնդիրը, դյուղացիությունը շրջել ենք դեպի սոցիալիզմի ուղին,— ի՞նչպես կարող եր պատահել, վոր արտադրության ղեկավարության գործում թղթերով ենք բավականանում:

Այստեղ սլառաճառն այն է, վոր թուղթ ստորագրելն ավելի հեշտ է, քան արտադրություն ղեկավարելը: Յեւ ահա շատ տնտեսավարներ զնացին այս ամենաքիչ դիմադրության դժով: Այստեղ կա նաև մեր մեղքը, կենտրոնի մեղքը: Տասը տարի առաջ տրվեց մի լողունդ. «Բանի վոր կոմունիստները ղեռնա ինչպես հարկն է չեն հասկանում արտադրության տեխնիկան, քանի վոր նրանք ղեռ կարիք ունեն սովորելու տնտեսություն ղեկավարելը, թող հին տեխնիկներն ու ինժեներները, մասնագետները վարեն արտադրությունը, իսկ դուք, կոմունիստներդ, մի խառնվեք գործի տեխնիկային, բայց չմիջամտելով, ուսումնասիրեցեք տեխնիկան, առանց ձեռները ծալելու ուսումնասիրեցեք արտադրության կառավարման տեխնիկան, վորպեսզի հետո մեզ նվիրված մասնագետների հետ միասին դառնաք արտադրության իսկական ղեկավարներ, գործի իսկական տերեր»: Այսպես եր լողունդը: Իսկ ի՞նչ ստացվեց իրականում: Այս ֆորմուլայի յերկրորդ մասը դեն չպրտեցին, վորովհետև սովորելն ավելի դժվար է, քան թղթեր ստորագրելը, իսկ ֆորմուլայի առաջին մասը դռնհկացրին, չմիջամտելը բացառելով վորպես հրաժարում արտադրության տեխնիկան ուսումնասիրելուց: Ստացվեց անհեթեթություն, վնասակար, վտանգավոր անհեթեթություն, վորից վորքան շուտ աղաւթներ, այնքան բաւ:

Կյանքն ինքը բազմիցս աղղարարել է մեզ, վոր այդ գործն անբարեհաջող է: Առաջին աղղանշանն եր Շախտիե գործը: Շախտիի գործը ցույց տվեց, վոր կուսկաղմակերպությունները և արհմիությունները հեղափոխական բավականաչափ զգոնություն չեն ունեցել: Նա ցույց տվեց, վոր մեր տնտեսավարները տեխնիկական տեսակետից չափազանց հետ են մնացել, վոր մի քանի հին ինժեներներ և տեխնիկներ, առանց վերահսկողության աշխատելով, ավելի դյուրությամբ են գլորվում դեպի վնասարարության ուղին, մանավանդ, վոր շարունակ արտասահմանի մեր թշնամիները «գայթակղեցնում» են նրանց իրենց «առաջարկներով»: Յերկրորդ աղղանշանն «Արդյունաբերական կուսակցության» պրոցեսն եր:

Իհարկե, վնասարարության հիմքն է կաղմում դասակարգային սլաքարը: Իհարկե, դասակարգային թշնամին կատաղի դիմադրություն է ցույց տալիս սոցիալիստական հարձակմանը: Սակայն վնասարարության այդպիսի փաթեթամ ծաղկումը բացատրելու համար միայն այդ բացատրությունը քիչ է:

Ի՞նչպես կարող է պատահել, վոր այդպիսի լայն չափեր է ընդունել վնասարարությունը: Ո՞վ է մեղավոր դրանում: Դրանում մենք մեղավոր ենք: Յեթե մենք տնտեսության ղեկավարումն այլ հիմքերի վրա դրած լինեյինք, յեթե մենք ավելի ջանք գործադրած լինեյինք տեխնիկան ուսումնասիրելու, տեխնիկային տիրապետելու գործի վրա, յեթե մենք ավելի հաճախ և ավելի խելացի կերպով միջամտեյինք տնտեսության ղեկավարմանը,—վնասարարներին չեր հաջողվի այդքան վնաս տալ:

Պետք է, վոր մենք ինքներս մասնագետ դառնանք, գործի տեր, պետք է յերեսով չուռ դալ դեպի տեխնիկական գիտելիքները— ահա թե ուր է մղել մեզ կյանքը: Սակայն վոչ առաջին, վոչ ել յերկրորդ աղղանշանը, ղեռ անհրաժեշտ չըջադարձ-չաղահովեցին: Ժամանակ է, վաղուց ժամանակ

Եւ յերեսը շուտ տալ գեպի տեխնիկան: Ժամանակ եւ դէն չարտել հին լողուններ, մեռած լողուններ՝ տեխնիկային չխառնվելու մասին, եւ ինքներս դառնանք մասնագետներ, գործի հմուտներ, ինքներս դառնանք գործի քահանայ տերը:

Հաճախ հարցնում են, ինչու՞ չկա մեղանում միանձնյա ղեկավարութիւն: Նա չկա եւ չի կարող լինել, մինչեւ վոր մենք չտիրապետենք տեխնիկային: Մինչեւ վոր մեր մեջ, բայց չեմք ինքներ իմեջ չլինի տեխնիկայի, եկոնոմիկայի եւ ֆինանսների հարցերին լավ ծանոթ բավարար թիվ մարդիկ, մեղանում իսկական միանձնյա ղեկավարութիւն չի լինի: Վորքան ուղեք բանաձեւեր դրեք, ինչ խոսքերով ուզում եք յերգվեցեք, բայց յեթե չտիրապետեք գործարանի, ֆաբրիկի, հանքահորի տեխնիկային, եկոնոմիկային եւ ֆինանսներին — բան դուրս չի գա, միանձնյա ղեկավարութիւն չի լինի:

Հետեւապես խնդիրն այն է, վոր մենք ինքներս տիրապետենք տեխնիկային, ինքներս դառնանք գործի տերը: Մի-միայն այդ է յերաշխիք տալիս, վոր մեր պլանները լիովին կիրառործվեն եւ միանձնյա ղեկավարութիւնը կկենսագործվի:

Իհարկե, դա հեշտ գործ չէ, սակայն միանգամայն հաղթահարելի: Գիտութիւնը, տեխնիկական փորձը, գիտելիքները — այս բոլորը հնարավոր է ձեռք բերել աշխատանքով: Այսօր չկա, վաղը կլինի: Այստեղ գլխավորն այն է, վոր մենք բայց չեմք ինքներս բոլոր ցանկութիւն ունենանք տեխնիկային տիրապետելու, արտադրութիւն գիտութիւնը նվաճելու: Բոլոր ցանկութիւն ունենալով, կարելի չէ հասնել ամեն ինչի, կարելի չէ հաղթահարել ամեն ինչ:

Յերբեմն հարցնում են, թե չի՞ կարելի արդյոք մի քիչ ղանդաղեցնել տեմպը, թուլացնել շարժումը: Վո՞չ, ընկերներ, չի՞ կարելի: Զի՞ կարելի թուլացնել տեմպը: Ընդհանրապէս՝ ըստ մեր ուժերի եւ հնարավորութիւնների, պետք է ալիւլացնել գրանք: Այդ են պահանջում ԽՍՀՄ-ի բան-

վորները եւ դյուղացիները հանդեպ մեր ստանձնած պարտաւորութիւնները: Այդ են պահանջում մեղանից ամբողջ աշխարհի բանվոր դասակարգի առաջ մեր ստանձնած պարտաւորութիւնները:

Դանդաղեցնել տեմպը — այդ նշանակում է հետ մնալ: Իսկ հետ մնացողներին խիտ է: Սակայն մենք չենք ուզում, վոր մեզ խիտ: Վո՞չ, չենք ուզում: Հին Ռուսաստանի պատմութիւնն է միջի ալոց այն է, վոր Նրան անընդհատ խիտ է յին հետամնացութեան համար: Խիտ է յին ժողովրդական խաները: Խիտ է յին թրքական բեկերը: Խիտ է յին չվեղական ֆեոդալները: Խիտ է յին լեհ-լիտվական պաները: Խիտ է յին անդլո-ֆրանսական կապիտալիստները: Խիտ է յին յապոնական բարոնները: Ամենքը խիտ է յին հետամնացութեան համար: Ռազմական հետամնացութեան համար, կուլտուրական հետամնացութեան համար, պետական հետամնացութեան համար, արդյունաբերական հետամնացութեան համար, դյուղատնտեսութեան հետամնացութեան համար: Խիտ է յին, վորովհետեւ այդ ձեռքնտու յեր եւ անպատիժ էր անցնում: Հիշում եք մինչհեղափոխական բանաստեղծի հետեյալ խոսքերը. «Դու եւ՛ խեղճ ես, եւ՛ լիառատ, դու եւ՛ հզոր ես, եւ՛ անդոր ես, մայր իմ Ռուսիա»: Հին բանաստեղծի այս խոսքերը լավ են սովորեցնում այդ պարունները: Նրանք խիտ է յին եւ ալիւլացնում. «դու լիառատ ես» — ուրեմն կարելի չէ ողտվել քեզանից: Նրանք խիտ է յին եւ ալիւլացնում. «դու խեղճ ես եւ անդոր», ուրեմն կարելի է խիտ եւ անպատիժ կողոպտել: Այդպէս է արդէն չահագործողների որենք՝ խիտ հետամնացներին եւ թուլներին: Կապիտալիզմի դայի որենք: Դու հետ ես մնացել, դու թուլ ես — նշանակում է դու արդարացի չես, հետեւապես քեզ կարելի չէ խիտ եւ ստրկացնել: Դու հզոր ես — նշանակում է դու արդարացի յես, հետեւապես քեզանից պետք է դուրս լինել:

Ահա թե ինչու մեզ չի կարելի ալիւլ հետ մնալ:

Անցյալում մենք հայրենիք չունեցինք եւ չեցինք կարող

ունենալ: Բայց այժմ, յերբ մենք տապալել ենք կապիտալիզմը, իսկ մեղանում իշխանութիւնը բանվորական է, մենք հայրենիք ունենք, և մենք կաշտապաններ նրա անկախութիւնը: Ուզո՞ւմ եք, վոր խփեն մեր սոցիալիստական հայրենիքին և վոր նա կորցնի իր անկախութիւնը: Յեթե այդ չեք ուզում, դուք պետք ե ամենակարճ ժամանակամիջոցում վերացնեք նրա հետամնացութիւնը և իսկական բայլելիկյան տեմպ կիրառեք նրա սոցիալիստական տնտեսութեան շինարարութեան գործում: Այլ ճանապարհներ չկան: Ահա թե ինչու Լենինը Հոկտեմբերի ժամանակ ասում եր. «Կամ մահ, կամ հասնել և անցնել կապիտալիստական առաջավոր յերկրներին»:

Մենք 50—100 տարով հետ ենք մնացել առաջավոր յերկրներին: Այս տարածութիւնը մենք պետք ե կտրենք առաւ ասում: Կամ կանենք այդ, կամ մեղ կճգմեն:

Ահա թե ինչ ե թելադրում մեզ ԽՍՀՄ-ի բանվորների և գյուղացիների: Հանդեպ մեր ստանձնած պարտավորութիւնը:

Սակայն մենք ունենք ուրիշ, ավելի լուրջ և ավելի կարևոր պարտավորութիւններ: Դրանք համաշխարհային պրոլետարիատի առաջ մեր ստանձնած պարտավորութիւններն են: Նրանք զուգադիպում են առաջին տեսակի պարտավորութիւնների հետ: Սակայն նրանց մենք ավելի բարձր ենք դասում: ԽՍՀՄ-ի բանվոր դասակարգը համաշխարհային բանվոր դասակարգի մի մասն է: Մենք հաղթեցինք վոչմիայն ԽՍՀՄ-ի բանվոր դասակարգի ջանքերով, այլև շնորհիվ համաշխարհային բանվոր դասակարգի ոժանդակութեան: Առանց այդ ոժանդակութեան վաղուց բղկած կլինեին մեզ: Ասում են, թե մեր յերկիրը բոլոր յերկրների պրոլետարիատի հարվածային բրիգադն է: Այդ լավ ե ասված: Բայց դա մեղ վրա լուրջ պարտավորութիւններ ե դնում: Հանուն ինչի՞ յե պաշտպանում մեղ միջադպային պրոլետարիատը, ինչո՞վ ենք արժանացել այդ պաշտպանութեանը: Նրանով, վոր մենք առաջինը կռիւն տեղեցինք կա-

պիտալիզմի դեմ, մենք առաջինը հաստատեցինք բանվորական իշխանութիւն, մենք առաջինն սկսեցինք սոցիալիզմը կառուցել: Նրանով, վոր մենք կատարում ենք այնպիսի գործ, վորը հաջողութեան դեպքում շուտ կտա ամբողջ աշխարհը և կադատագրի ամբողջ բանվոր դասակարգը: Իսկ ի՞նչ ե պահանջվում հաջողութեան համար: Վերացնել մեր հետամնացութիւնը, զարգացնել շինարարութեան բարձր, բայլելիկյան տեմպ: Մենք պետք ե այնպես առաջ գնանք, վոր ամբողջ աշխարհի բանվոր դասակարգը, մեղ վրա նախելով, կարողանա ասել. «Ահա նա, իմ առաջավոր ջոկատը, ահա իմ հարվածային բրիգադը, իմ բանվորական իշխանութիւնը, ահա նա, իմ հայրենիքը, — նրանք իրենց գործը, մեր գործը, լավ են կատարում, — ողնե՛նք նրանց՝ կապիտալիստների դեմ և հրահրենք համաշխարհային հեղափոխութիւնը»: Մենք պետք ե արդարացնենք բանվոր դասակարգի հույսերը, կատարենք մեր պարտավորութիւնները նրանց հանդեպ: Այո՛, պետք ե արդարացնենք, յեթե մենք չենք ուզում վերջիվերջո խայտառակվել:

Սրանք են ներքին և միջադպային մեր պարտավորութիւնները:

Դուք տեսնում եք, վոր այդ պարտավորութիւնները զարգացման բայլելիկյան տեմպ են թելադրում մեզ:

Յես չեմ ասում, վոր տնտեսութիւնը ղեկավարելու ասպարիզում այս տարիները մեղանում վոչինչ չի արվել: Արված ե, և նույնիսկ շատ բան: Մենք, մինչդատերազմային հետ համեմատած, արդիւնաբերութեան արտադրանքը կրկնապատկեցինք: Մենք ստեղծեցինք ամենախոշոր գյուղատնտեսական արտադրութիւնն աշխարհում: Սակայն մենք ավելի գործ կատարած կլինեյինք, յեթե այդ ժամանակամիջոցում աշխատեյինք իրոք տիրապետել արդիւնաբերութեանը, նրա տեխնիկային, նրա ֆինանսական-տնտեսական կողմին:

Առ առավելն տաս տարում մենք պետք ե կտրենք այն տարածութիւնը, վորով հետ ենք մնացել կապիտալիզմի ա-

ռաջավոր յերկրներէց: Դրա համար մեղանում կան բոլոր
«որբեկտիվ» հնարավորութիւնները: Պակասում է միայն
այդ հնարավորութիւններն իսկապես ոգտադործելու հըմ-
տութիւնը: Իսկ այդ կախված է մեղանից և մի'միայն մե-
ղանից: Ժամանակն է, վոր մենք սովորենք ոգտադործել
այդ հնարավորութիւնները: Ժամանակն է, վոր մենք վերջ
տանք արտադրութեանը չմիջամտելու ներսած դիրքավոր-
ման: Ժամանակն է յուրացնել մի ուրիշ, ներկա չըջանին
համապատասխան, նոր դիրքավորում՝ միջամտել ամեն բա-
նի: Յեթե դու գործարանի դիրեկտոր ես, — միջամտի՛ր բո-
լոր գործերին, վոչինչ բաց մի թող, սովորիւ և կրկին աւո-
գամ սովորիւ: Բայլ չեղիները պետք է տիրապետեն տեխ-
նիկային: Ժամանակն է, վոր բայլ չեղիներն իրենք մասնա-
գետներ դառնան: Վերակառուցման շրջանում տեխնիկան
լուծում է ամեն ինչ: Յեւ տեխնիկան ուսումնասիրել չցան-
կացող, տեխնիկային տիրապետել չցանկացող տնտեսավարն
անեկդոտ է և վոչ տնտեսավար:

Ասում են, թե դժվար է տիրապետել տեխնիկային:
Ճիշտ չէ: Ձկան ափսիսի բերդեր, վոր չկարողանան նվա-
ճել բայլ չեղիները: Մենք լուծել ենք մի շարք ամենա-
դժվար խնդիրներ: Մենք տապալեցինք կապիտալիզմը: Մենք
գերաւեցինք իշխանութիւնը: Մենք կառուցեցինք խոշորա-
գույն սոցիալիստական ինդուստրիան: Մենք միջակ դյու-
ղացուն շրջեցինք դեպի սոցիալիզմի ուղին: Շինարարու-
թեան տեսակետից ամենակարեւորը մենք արդեն արել ենք:
Մեզ քիչ բան է մնում՝ ուսումնասիրել տեխնիկան, տիրա-
պետել դիտութիւնը: Յեւ յերբ այդ անենք, մեղանում կլի-
նեն ափսիսի տեմպեր, վորոնց մասին չենք եւ համարձակ-
վում յերազել հիմտ: Յեւ մենք կանենք այդ, յեթե ցանկա-
նանաք այդ իսկապես:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0944494

1932 P

119-2

3069

ԳԻՆԵ 5 ԿՈՊ. (1/2 Վ.)

И. СТАЛИН

О ЗАДАЧАХ ХОЗЯЙСТВЕННИКОВ

Госиздат ССР Армении
Еривань—1932